

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών
Τμήμα εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Διά Βίου Μάθησης
Ειδίκευση : Εκπαιδευτική Διοίκηση και Ηγεσία

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ο ρόλος της εκπαιδευτικής ηγεσίας στην εκπαίδευση και στην κοινωνική ένταξη ενηλίκων μεταναστών:

Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευομένων μεταναστών των ΣΔΕ Κεντρικής Μακεδονίας.

Αλεξοπούλου Χριστίνα

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κεντρικός σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθούν οι αντιλήψεις-απόψεις των μεταναστών εκπαιδευομένων σχετικά με το πόσο το σχολικό περιβάλλον ενισχύει την ένταξή τους στην κοινωνία (πχ στον χώρο εργασίας) και αν η εκπαίδευση που δέχονται όντως ενισχύει τον παραπάνω σκοπό .

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ✓ Οι παράγοντες που κατά τους μετανάστες εκπαιδευομένους συντελούν στην αποτελεσματική εκπαίδευση και στην αποτελεσματική άσκηση διοίκησης γενικότερα.
- ✓ Η συμβολή της εκπαιδευτικής ηγεσίας στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών εκπαιδευομένων.
- ✓ Η συμβολή της εκπαιδευτικής ηγεσίας στην αναγνώριση των δικαιωμάτων των μεταναστών στην εκπαίδευση και στον εργασιακό χώρο.
- ✓ Τα κίνητρα συμμετοχής που δημιουργεί η εκπαιδευτική ηγεσία στους εκπαιδευομένους.
- ✓ Οι στάσεις και οι αντιλήψεις των εκπαιδευομένων απέναντι στο εκπαιδευτικό προσωπικό και στην διοίκηση

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΣΔΕ

Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας είναι
ένα καινοτόμο δημόσιο Σχολείο Εκπαίδευσης
Ενηλίκων για άτομα ηλικίας άνω
των 18 ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει την
υποχρεωτική εκπαίδευση,
με συνολική διάρκεια 2 εκπαιδευτικά έτη.
Μετά την επιτυχή φοίτηση παρέχεται τίτλος
ισότιμος του Γυμνασίου

ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΣΤΑ ΣΔΕ

- Εβδομαδιαία συνεδρίαση από τον σύλλογο διδασκόντων.
- Εξωσχολικές δραστηριότητες, πρόσκληση ειδικών διαφόρων ειδικοτήτων.
- Μη χρήση του απουσιολογίου, προγράμματα εξειδικευμένης και ενισχυτικής διδασκαλίας, εργασίες συνθετικού περιεχομένου
- Αξιολόγηση κυρίως περιγραφική (Φύλλο Αξιολόγησης Εκπαιδευομένων)
- Ευέλικτο και ανοικτό πρόγραμμα (όχι βιβλίο ύλης)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ/ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

- Χαμηλή αυτοπεποίθηση, συναισθήματα απόρριψης, προβλήματα κοινωνικοποίησης, αποξένωση.
- Οικονομικά προβλήματα, ανεργία, εκμετάλλευση από τον χώρο εργασίας.
- Προβλήματα υγείας (σωματικά και ψυχικά).
- Αναλφαβητισμός.
- Διαφορετική κουλτούρα, ιδιοσυγκρασία και σύστημα αξιών.
- Μη υποστηρικτικό περιβάλλον (κοινωνικό/οικογενειακό).

Ως διαπολιτισμική εκπαίδευση
ορίζουμε την αγωγή που απευθύνεται
σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, χωρίς
αυτή να ακολουθεί στρατηγικές
περιχαράκωσης και πίεσης των ομάδων
και αδιαμφισβήτητα, χωρίς να έχει ως
αφετηρία τον πολιτισμό της ομάδας
που κυριαρχεί (Δαμανάκης, 1996).

Ο ΙΔΑΝΙΚΟΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- ✓ Αποφεύγει τον συγκεντρωτισμό.
- ✓ Είναι εξαιρετικά ευαισθητοποιημένος σε οποιαδήποτε μορφή ετερότητας.
- ✓ Πασχίζει για την κατάργηση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- ✓ Επιμορφώνεται συνεχώς σε διαπολιτισμικά ζητήματα και παρωθεί παρομοίως και το εκπαιδευτικό προσωπικό.
- ✓ *Οραματίζεται μόνιμα το σχολείο ως μέσο ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ, όπου ο ρατσισμός, τα στερεότυπα και ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν θα έχουν την παραμικρή θέση στην κοινωνία.*

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗ

Μετανάστη χαρακτηρίζουμε το άτομο, το οποίο εγκαταλείπει την πατρίδα του οικειοθελώς με απώτερο σκοπό την εγκατάστασή του σε μία «ξένη» χώρα για οικογενειακούς, οικονομικούς ή προσωπικούς λόγους (Καρύδη, 1996)

Κατηγορίες μεταναστών:

- παλιννοστούντες
- πολίτες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- παράνομοι

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία συνδυαστικά με τα δυσάρεστα αισθήματα «απειλής» των γηγενών, μπορούν να οδηγήσουν έναν μετανάστη στον

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός οδηγεί σε στέρηση κοινωνικών αγαθών:

- αξιοπρεπής διαβίωση
- εκπαίδευση
- στέγαση
- απασχόληση
- συλλογικές υπηρεσίες
- ιατρική περίθαλψη

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

- Η **γκετοποίηση** είναι υπέρμαχη της πολλαπλότητας των πολιτισμών, ωστόσο εκφράζει μία μη θετική αποδοχή της ετερότητας, καθώς βασίζεται στο ότι οι διαφορετικοί πολιτισμοί δεν πρέπει να ενωθούν, ώστε να αποφευχθούν οι προσμίξεις και οι υποτιθέμενοι αμοιβαίοι εκφυλισμοί.
- Η **αφομοίωση** έχει άμεσο στόχο να απορροφηθούν οι μειονότητες από τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής και έτσι, η εκπαίδευση των μεταναστών περιορίζεται στον πολιτισμό και στην γλώσσα της πλειονότητας (ο πολιτισμός των εκπαιδευομένων μεταναστών θεωρείται μειονέκτημα).
- Το μοντέλο της **ενσωμάτωσης ή διαπολιτισμικό μοντέλο** δεν αποδέχεται την διάκριση μεταξύ των πολιτισμικών ομάδων, αλλά φροντίζει να εξασφαλίσει την σφαιρικότητα προς όλους τους εκπαιδευομένους μέσω προγραμμάτων σπουδών που απευθύνονται χωρίς εξαιρέσεις σε μειονότητες και πλειονότητες.

Αυτοεκπληρούμενη προφητεία

Οι υποθέσεις και οι προσδοκίες όσον αφορά ένα άτομο, μπορούν να επηρεάσουν την αλληλεπίδρασή μας με το συγκεκριμένο άτομο και εν τέλει η συμπεριφορά του να μεταβληθεί ανάλογα με τις δικιές μας προσδοκίες (Hogg, Vaughan κ.α 2010)

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

Πως μπορούν να ενταχθούν οι μετανάστες στην κοινωνία;

- ✓ Δια Βίου Μάθηση, Συνεχής Εκπαίδευση.
- ✓ ΣΔΕ, Εκπαιδευτική Ηγεσία.
- ✓ Φορείς-Δομές- Προγράμματα (πχ ΜΚΟ, πρόγραμμα «Οδυσσέας», Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο).
- ✓ Εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας.
- ✓ Πολιτικές πρακτικές που στοχεύουν στην κοινωνική δικαιοσύνη, κρατικός μηχανισμός.
- ✓ Τοπική αυτοδιοίκηση.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

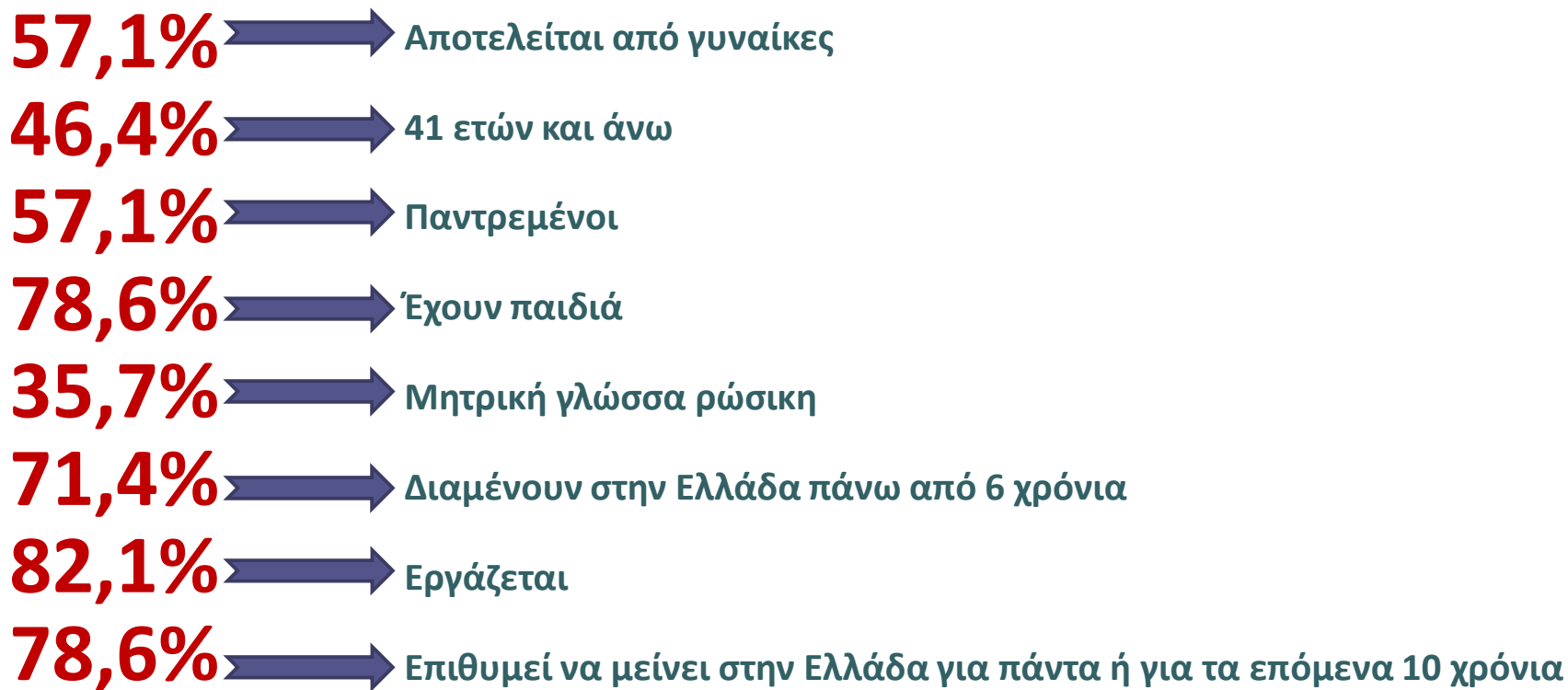
- 1.** Κατά πόσο η εκπαιδευτική ηγεσία και το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι εξοικειωμένοι και ευαισθητοποιημένοι σε ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και διαχείρισης της ετερότητας;
- 2.** Τι επιμορφωτικές ανάγκες προκύπτουν σχετικά με τα ζητήματα διαπολιτισμού και πως τα αντιμετωπίζει η εκπαιδευτική ηγεσία;
- 3.** Κατά πόσο συμβάλει η εκπαιδευτική ηγεσία στην ένταξη των μεταναστών εκπαιδευομένων στην κοινωνία μέσω της εκπαίδευσης στα ΣΔΕ;

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Αυτοσχέδιο δομημένο ερωτηματολόγιο/ ερωτήσεις κλειστού τύπου.
- Πρόγραμμα στατιστικής επεξεργασίας SPSS.
- Χρονική στιγμή υλοποίησης έρευνας 20/1/2020-7/2/2020.
- 56 ερωτηματολόγια.
- Περιορισμοί έρευνας: ΣΔΕ Κεντρικής Μακεδονίας, μετανάστες εκπαιδευόμενοι των ΣΔΕ.
- Πραγματοποίηση έρευνας στα εξής ΣΔΕ : 2^ο ΣΔΕ Θεσσαλονίκης, 1^ο ΣΔΕ Νεάπολης, ΣΔΕ Κορδελιού-Ευόσμου, ΣΔΕ Πυλαίας-Χορτιάτη, ΣΔΕ Λαγκαδά, ΣΔΕ Δέλτα.

ΒΑΣΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΡΟΦΙΛ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Βασικά αποτελέσματα έρευνας

- Οι περισσότεροι μετανάστες εκπαιδευόμενοι των ΣΔΕ δείχνουν να ΜΗΝ βιώνουν έντονα τον κοινωνικό ρατσισμό και την αυτοερκπληρούμενη προφητεία από τους εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, μια μικρή μερίδα εκπαιδευομένων εκφράζει μία σχετική δυσαρέσκεια.
- Οι μετανάστες εκπαιδευόμενοι έχουν συχνά διενέξεις με τους συμμαθητές τους, βιώνοντας έντονα τον κοινωνικό αποκλεισμό και τον ρατσισμό. Έως έναν βαθμό διενέξεις υπάρχουν και με τους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ.
- Οι μετανάστες πιστεύουν ότι διδάσκονται κατά κύριο λόγο από εκπαιδευτές που δεν γνωρίζουν την γλώσσα τους και τον πολιτισμό τους.
- Η συμβουλευτική παρέμβαση των διευθυντών και οι επικοινωνιακές τους δεξιότητες ως προς τους εκπαιδευόμενους δείχνουν περιορισμένες.
- Οι στάσεις και οι αντιλήψεις των μεταναστών για τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς κινείται σε παρόμοια επίπεδα, με μία μικρή διαφορά υπέρ των διευθυντών.
- Οι εκπαιδευόμενοι μετανάστες δείχνουν αρκετά ικανοποιημένοι από την διεύθυνση των ΣΔΕ. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν βιώνει έντονα φαινόμενα ρατσισμού και δεν νιώθει πως υποτιμάται.

Βασικά αποτελέσματα έρευνας

- Πολλοί μετανάστες δυσκολεύονται αρκετά στην κατανόηση των μαθημάτων και στην ορθή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.
- Ωστόσο, φαίνεται πως τα μαθήματα των ΣΔΕ είναι αρκετά απλοποιημένα και γίνονται συνεχείς προσπάθειες για να είναι όσο το δυνατόν πιο ευχάριστα και ενδιαφέροντα.
- Η βιωματική μάθηση παίζει σπουδαίο ρόλο στην εκπαίδευση ενηλίκων μεταναστών. Οι εκπαιδευόμενοι μετανάστες ενθουσιάζονται όταν εντός της διδακτικής ώρας αναφέρονται ζητήματα για την ιστορία και τον πολιτισμό τους.
- Η μεγαλύτερη πλειοψηφία των μεταναστών επέδειξε μια σχετική δυσαρέσκεια ως προς τις ομαδικές εργασίες και τα μέσα τεχνολογίας στην εκπαίδευση.
- Το πρώτο ισχυρό κίνητρο των εκπαιδευομένων μεταναστών είναι η ανεύρεση εργασίας (βιοποριστικοί λόγοι) και ακολουθεί η ορθή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας (είτε για λόγους κοινωνικοποίησης, είτε για μία καλύτερη θέση εργασίας).

Βασικά αποτελέσματα έρευνας

- Η εκπαιδευτική ηγεσία μπορεί να ενισχύσει τα κίνητρα των μεταναστών με τους εξής τρόπους: ελαχιστοποίηση διαβάσματος των εκπαιδευομένων στο σπίτι, εξωσχολικές δραστηριότητες (πχ επισκέψεις σε ιστορικούς χώρους), διδασκαλία που βοηθάει έμπρακτα την καθημερινότητα των μεταναστών.
- Ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό των μεταναστών νιώθει μειονεξία για την χώρα καταγωγής του. Επίσης, και οι ίδιοι οι μετανάστες εκπαιδευόμενοι των ΣΔΕ διακρίνονται από προκαταλήψεις και στερεότυπα.
- Ωστόσο, οι απαντήσεις των μεταναστών εκπαιδευομένων αποδεικνύουν πως η συμβολή των ΣΔΕ στην καταπολέμηση των στερεοτύπων συμβάλει θετικά.
- Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι θεωρούν πως τα ΣΔΕ ικανοποιούν το βασικό τους σκοπό, να παραμείνουν δηλαδή μόνιμα στην Ελλάδα, ξεκινώντας μία νέα ζωή.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Ριζική αλλαγή στα αναλυτικά προγράμματα των ΣΔΕ. Αναμένουμε ένα περισσότερο αγωνιστικό πνεύμα που θα χαρακτήριζε μία σωστή διαπολιτισμική, αντιρατσιστική και αντισεξιστική εκπαίδευση, η οποία θα βασίζεται στην χειραφέτηση, στις οικουμενικές αξίες και στην ουσιαστική κριτική σκέψη.
- Να ενταχθούν στα αναλυτικά προγράμματα μαθήματα που περιλαμβάνουν στοιχεία της κουλτούρας, της ιστορίας και του πολιτισμού των μεταναστών
- Η εκπαιδευτική ηγεσία οφείλει να παρακινήσει τους εκπαιδευτές σε μία περαιτέρω επιμόρφωση (διαπολιτισμική επάρκεια και ετοιμότητα). Η διαπολιτισμική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών θα έπρεπε να είναι υποχρεωτική και δωρεάν.
- Να υπάρξει έμπρακτη και άμεση συνεργασία μεταξύ των ΣΔΕ
- Γενική κοινωνική επιμόρφωση των σπουδαστών των ΣΔΕ (μεταναστών και μη)
- Εντατική προσπάθεια των εκπαιδευτικών να φέρουν σε επαφή και τους Έλληνες εκπαιδευομένους των ΣΔΕ με διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμούς
- Συνεχής και εντατική ενημέρωση των εκπαιδευομένων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Το διδακτικό υλικό θα πρέπει να βασίζεται στην πράξη, ώστε να βοηθάει τους εκπαιδευομένους στην καθημερινότητά τους. Η μάθηση πρέπει να στηρίζεται στην εμπειρία των εκπαιδευομένων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- Προτείνεται η διεξαγωγή της έρευνας σε μεγαλύτερο δείγμα συμμετεχόντων ενηλίκων μεταναστών εκπαιδευομένων πανελλαδικά (όχι μόνο στα ΣΔΕ Κεντρικής Μακεδονίας).
- Θα ήταν χρήσιμη παρόμοια διεξαγωγή της έρευνας και σε ανήλικες μετανάστες μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας.
- Για την μέγιστη εξασφάλιση των αποτελεσμάτων θα ήταν πολύ χρήσιμη η υλοποίηση πληρέστερης διερεύνησης με επιπλέον συνεντεύξεις των ερωτώμενων (συνδυαστικά με την χρήση ερωτηματολογίου).

**Δεν υπάρχουν Αυτοί. Υπάρχουν μόνο
διαφορετικές όψεις του Εμείς.**

(John Green, 1977-, Αμερικανός συγγραφέας)